

ԱՐԵՆ ԱՐԵՂԱ ՕՂԼՈՒԴԵԱՆ

Բ Ա Ր Ո Ջ

«Էլի, Էլի, լամա սաբաքթանի» (Մատթ. ԻՇ 46):

«Աստված իմ, Աստված իմ, ընդե՛ր թողեր զիս»:

Իմ շատ սիրելի հավատացյալ ժողովորդ հայոց,

Այսօր, Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին հիշատակելով կատարում է մեր Տիրոջ և Փրկչի Հիսուսի Քրիստոսի մատնության, չարչարանաց, խաչելության ու թաղման կարգը: Մենք հավաքվել ենք այստեղ արդիական զգալու շուրջ երկու հազար տարիներ առաջ Գողգոթայի բարձունքին տեղի ունեցած պատմական մի դեպք, մի իրողություն՝ Հիսուս Նազովրեցու խաչելությունը: Մի մարդ, որ հավակնում էր Աստուծո արքայության գալուստը ավետել մեզ, մեր մեղքերին թողություն շնորհել և ի վերջո ինքն իր անձը «Որդի Աստուծոյ կենդանույ» ըմբռնել: Նա խաչի վրա խառագույնս պատժվեց, որովհետև նրա ավետիսը իր ժամանակակիցների կողմից որպես հանդուգն մի աստվածահայրություն» մեկնաբանվեց: Սակայն նրա կրած անեծքն ու մահը մեղավոր մարդկության համար Աստուծո կողմից փոխվեց

հավիտենական օրհնության և կյանքի: Անարգանքի գործիքը հարգանքի և օրհնության, իսկ մահը՝ հավիտենական կյանքի վերածվեց: Ի՞նչ է քրիստոնեական մահվան, բայց բազում արդյունք տվող և իրական կյանքի վերածվող մեռնող հացահատիկի տրամաբանությունը:

Նախ պետք է ըմբռնենք, թե քրիստոնեական հավատքի տեսանկյունից ի՞նչ է ընդհանրապես մահը, որպեսզի կարողանանք քալլ առ քալլ առաջնորդվել այսօրվա խորհուրդին մեջ:

Յուրաքանչյուր անհատ կարող է իր մարդկային գոյության և մահվան, իր անցողականության հիմքի վրա ինքն իրեն հետևյալ հարցումը տալ. «Ես չկայի, հիմա կամ և չեմ լինելու: Որտեղի՞ց եղա, ինչո՞ւ համար կամ, ո՞ր եմ գնալու և ի՞նչ եմ լինելու»: Մարդկային էական այս հարցումների պատասխանը Հիսուս իր սուրբ կյանքի և իրականության անօրինակ օրինակով մի անգամ ընդմիշտ տվեց:

«Չկայի, հիմա կամ և չեմ լինելու» կյանքի իրողությունը կարծեք մեր մեջ այն համոզմունքն է գոյացնում, թե ամեն գոյ ոչընչությունից է ծնվում, գոյանում, առժամա-

նակ մի, վերստին դեպի չգոյություն վերադառնալու համար: Սակայն քրիստոնեական հավատքը ըմբռնելի է դարձնում մեզ, որ ամեն գոյ և ամեն կյանք Աստուծո հավիտենական գոյատևությունից կամ կենսատվությունից է ծնունդ առնում: Յուրաքանչյուր կյանք լինում է կատարելապես ինքնատիպ՝ Աստուծով և մահվան միջոցով, մահը որպես վերջնագույն նախապայմանն և որ հնարավորությունների՝ և նոր կյանքի, որով մարդս վերստին դառնում է առ Աստված: Այսպիսով, ոչնչությունը՝ որտեղից ծնվում և որտեղ մահվան միջոցով և մահվանից հետո լինում ենք մենք, դառնում է կատարելապես դրական: Այս իրողության բնագիտական ըմբռնումը մեր հնարավորությունների մեջ չի կարող լինել. բայց հավատքի տրամաբանությունը հստակորեն հասկանում է դրական այս ոչնչությունը կամ չգոյությունը, որի մթության մեջ Աստուծո իրականությունն է թաքնված: Այս հիմքի և փորձառության վրա եկեղեցու մեծ սուրբերից մեկը մահը կոչում է «եղբայր իմ մահ»:

Սակայն մարդս այս դրական չգոյությունից բացի գիտի նաև բացասական մի չգոյության մասին, որ առաջանում է մեղքի միջոցով, երբ մարդս իր հնարավորությունների ազատության մեջ, իր ծայրահեղ խստասրտությամբ մերժում է աստվածայինը: Մեղքը ոչ միայն մարդու և Աստուծո միջև գոյություն ունեցող կյանքի պորտալարն է պոկում, այլ նա մարդուն ինքն իր մեջ այլասերելով դարձնում է նրան իր եղբայրների ու քույրերի նկատմամբ մի գալ, մի հրեշ:

Այս բացասական ոչնչության կամ չգոյության իրողության առջև մարդ արարածը զգում է իր մեջ իր գոյությանը կամ իր անձին սպառնացող վտանգի նախատրված մի վախ. վախի բոլոր արտահայտությունների աղբյուրը՝ մեր գոյությունը կորցնելու վախի հիմքի վրա կարելի է հասկանալ:

Գեթսեմանիի գիշերվան մեջ Հիսուս չարարանաց և խաչելության մոտալուտ մահվան անխուսափելի իրողության առջև կատարյալ անորոշության է մատնվում: Կարծեք վախը տիրապետում է նրան, մինչդեռ նա վախի ամբողջ իրականությունից արյուն է քրտնում: «Սիրտս տխուր է մահու չափ, վախենում եմ մահից, — խոստովանում է Հիսուս և աղերսում Աստուծո, — Աբբա, հայր իմ, այս բաժակը՝ մահը, հեռացրու ինձնից»: Ահավասիկ Հիսուսի կյանքում ևս մի իրողություն, որտեղ բացահայտվում է նրա այնքան մարդկային լինելը, մարդը՝ այնպես ինչպես որ է: Այլապես, ինչպես

անսխալականությունը, նույնպես և բացարձակ անվախությունը՝ հավատար է անմարդկայնության:

Բայց Գեթսեմանիի գիշերվան մեջ, Հիսուսի մոտ մի ուրիշ իրողություն էլ ենք զգում: Վախի հետ զուգընթաց և վախից էլ զորեղ, հանդես է գալիս նրա մոտ անսահման ապրումը սիրո, որ հաղթում է վախին. սեր հանդես աշխարհին, սեր հանդես մեղավոր մարդկության: Եվ քանի որ Հիսուսի խաչելությունը խորհուրդ խորհին էր մարդկային փրկության, հետևաբար իր անսահման սիրուց մղված ասում է Հիսուս, «Հայր, ոչ թե իմ ցանկությունը, այլ Քո հայրական խորհուրդը, թող Քո հայրական կամքը մեղքի կապանքների մեջ հեծող մարդկության նկատմամբ՝ իմ միջոցով կատարվի»:

Ինքն իր անմեղ էր, առաքյալի խոսքերով՝ «Մեղքի և անեծքի է վերածվում»: Նա ստրկանալով, իր վրա է վերցնում մեղքի ճիւղանների մեջ հեծող մարդու ստրկությունը: Մեղանշող մարդը այլևս պատկերը չէ Աստուծո: Նա ինքն իր մեջ և իր աստվածամանության մեջ այլևս արժեք չի ներկայացնում, այլ նա դառնում է մեղքի ստրուկը: Հիսուս այս ստրկությունը կամավորապես իր վրա է վերցնում, որպեսզի փրկագործության խորհուրդը՝ «Գառն Աստուծոյ, որ բառնայ զմեղս աշխարհի» իրականացնե: Նա ցանկանում է մեղքի հետևանքով առաջացած մարդկային անորոշության ամենախոր հատակը իջնել: Նա ցանկանում է Աստուծո կենսատու ներկայությունից այն կողմ, մարդկային մեղքի ստեղծած Աստծուց լքվածության ամբողջ ահավորությունը զգալ ու ապրել: Նա ցանկանում է բոլոր մեղավորների հետ և բոլոր մեղավորների փոխարեն, իր էության խորքից բացականչել. «Էլի, էլի, լսմա սաքաթթանի»: «Աստված իմ, Աստված իմ, ընդեր թողեր գիս»:

Սակայն Աստծուց լքվածության զուգահեռ, Հիսուսի մոտ հանդես է գալիս նրա աստվածմոտիկության խորագույն համոզմունքը: Եվ արդյո՞ք տառապող արդարը, որպիսին էր Հիսուս, աստվածարդարացման և աստվածհայտնության դրական պատասխանը պետք չէ որ գտներ: Խաչի վրա Հիսուսի վերջին խոսքերը միանգամ ընդմիշտ հատակ են դարձնում Աստուծո ներկայությունը և նրա մոտիկությունը մեզանից յուրաքանչյուրին մեր կյանքի բոլոր հանգրվաններում. «Աստված իմ, քո ձեռքերի մեջ եմ ավանդում իմ հոգին: Այնպես ինչպես երեխան իր մոր գիրկն է նետվում իրեն կանխատրված այն զգացումով, թե

նա իր մոր ձեռքերում իր ամբողջ ապահովությունն է գտնելու, նույնպես և ես մահվան մեջ և մահվան միջոցով իմ կանխատու հավատքով Քո գիրկը, Քո ձեռքերի մեջ եմ ավանդում իմ հոգին, որպեսզի այսուհանդերձ Քո մեջ և Քեզ հետ հավիտենապես լինեմ»:

Սիրելի հավատացյալներ, այսօր խոսքերս մանավանդ ձեզ եմ ուղղում, դուք, որ խոտներում հավաքվել եք այստեղ, մեզ հետ ոգեկոչելու հիշատակը մեր Տիրոջ և Փրկչի՝ Հիսուսի չարչարանաց, խաչելության և մահվան կարգը, թող այս արարողությունը ձեզ մոտ պարզապես անցողիկ ինչ որ զգացական ապրումների չվերածվի: Ռոմանտիկ զգացումներից այն կողմ բոլորովին մի ուրիշ ճշմարտություն գոյություն ունի: Թափանցեք, ներհայեցեք դուք

ձեր խորքը և եթե կարող եք, գերազանցեք դուք ձեր հոգվույն խորքը, որպեսզի դուք ձեր իրական արժեքն ու ճշմարտությունը գտնեք ձեր հոգիների մեջ, որ է Աստված: Թող այսօրվա խավարումը գիշերվա լինի ձեր հոգիներում Քրիստոսի հետ հանդիպումի և վերածնունդի «լուստ առավոտը»: Ուզում եմ, որ դուք այստեղից դատարկաձեռն տուն չգնաք, այլ ձեզ հետ տանեք մի ճշարար այսօրվա սուրբ խորհրդից Քրիստոսի: Թող խաչեցյալն Քրիստոս օրհնի ձեզ և բոլորիդ և իր Սուրբ Հոգով հուսավառի ձեր հոգին, իր հավատքով գոտեպնդի ձեզ, այժմ և հավիտյանս, ամեն:

«Ծնորհք, սէր և խաղաղություն Տեսնոն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եղիցին ընդ ձեզ, ընդ ամենեւեւանդ»:

